

נא לשמור על קדושת העלון
אין לקרוא בשעת התפילה.
מומלץ לקרוא בשולחן שבת!

לע"נ מורנו ורבנו הגאון ר' עובדיה יוסף בן ג'ורג'יה

בס"ד גיליון: 1153

הדלקת הנר: 17:30 צאת השבת: 18:31 רבינו תם: 19:07 (לפי אפיק ת"א),
הפטרת השבוע: ויהי דבר (יחזקאל לו), שבת פרה.

אוצרות הפרשה

פרשת "ויקהל"

"ששת ימים תעשה מלאכה" [לה, ב].

המדרש מציין דו-שיח מעניין בין שני גדולי עולם, טורנוסרופוס הרשע ולהבדיל רבי עקיבא: שאל טורנוסרופוס השר הרומאי שנתמנה על ידי קיסר רומא לשמש כשגריר רומא בארץ, את רבי עקיבא: "מה יום מיומיים?"

ורבי עקיבא השיב בשאלה: "ומה גבר מן גוברין?"

טורנוסרופוס לא הבין את התשובה, ושוב שאל: "מה שאלתי ומה ענית לי?"

אמר לו רבי עקיבא: "כששאלת 'מה יום מיומיים', התכוונת לשאול מה בין יום השבת לשאר הימים, כלומר, מדוע יום השבת מרומם משאר ימות השבוע, ואני השבתי לך 'ומה גבר מן גוברין', התכוונתי לשאול מה בין טורנוסרופוס לשאר בני אדם?"

תמה טורנוסרופוס על רבי עקיבא: "מה פירוש מה בין טורנוסרופוס לשאר בני אדם? הלא המלך ציווה לכבד אותי!"... אמר לו רבי עקיבא: "זו בדיוק התשובה לשאלתך 'מדוע חשיבותה של השבת עולה על שאר ימות השבוע', כי כך ציווה מלך מלכי המלכים לכבדה יותר מימות החול".

יום השבת נמנה כיום רם ונישא מאת מלכו של עולם, לייקרו, לכבדו, ולענגו, על ידי שמירה מעשיית מלאכה, קידוש, סעודות, והבדלה. כשנתבונן בדברי המדרש נמצא שריבונו של עולם בא להטעימנו בעולם הזה מזיו נועם העולם העליון, ונתן לנו את השבת, חמדה גנוזה מבית גנזיו אשר היא מעין עולם הבא, כי בשעת מתן תורה, קרא הקב"ה לישראל ואמר: "בני! מתנה טובה יש לי לתת לכם, אם תקבלו את תורתי ותקיימו את מצוותי, אתן אותה לכם לנצח". "ומהי המתנה" – שאלו ישראל. השיב הקב"ה ואמר: "העולם הבא".

"ריבונו של עולם, הראה לנו בעולמנו דוגמא מעין העולם הבא" – ביקשו ישראל. אמר להם הקב"ה: "זהו יום השבת, כשתשמרו את השבת בטעמיה ודקדוקיה, תזכו להרגיש מעין העולם הבא, כי השבת הוא 1/60 מן העולם הבא". אשרי האיש שזוכה לטעום את טעמה הרוחני של השבת בשמירתה ובקיום מצוותיה, הפן הרוחני של השבת הוא נגיעה קטנה בטעמה הרוחני של העולם העליון. הגמרא מספרת כי כשיצאו חכמי ישראל מבית רבי חנינא, הם בירכו אותו על האירוח הנפלא באומרים: "עולמך תראה בחיך", והם התכוונו לומר שיזכה לראות בחייו את מקומו בעולם העליון. אך נשאלת השאלה, איך וכיצד ניתן לראות זאת? אלא מפרש רבי יששכר שלמה בספרו שו"ת משנה שכיר, זאת ניתן לראות ביום השבת, יום השבת הוא מראה קטנה של העולם הבא, אדם שמקדש את השבת בלימוד תורה, תפילות, וגיבוש המשפחה, הרי זה המבחן לדעת כי מצבו בעולם הבא בכי טוב.

אמר הקב"ה לאברהם אבינו: "אם בניך מקבלים את השבת, הם יזכו להיכנס לארץ ישראל, ואם לא יקבלו את השבת, לא יכנסו!" ושואל מרן החיד"א זע"א מהו המכנה המשותף שבין השבת לארץ ישראל? מדוע כניסתם לארץ תלויה בקבלת השבת? והשיב באמצעות מה שאמרו חז"ל כי בשעה שנכנסו ישראל לארץ, אמרה התורה לפני הקב"ה: "כל 40 שנה שהלכו ישראל במדבר זכו לעסוק בתורה, משה היה יושב ודורש וכולם היו באים לשמוע דברי אלוקים חיים, וכעת שהם נכנסים לארץ, זה יתעסק בחרישת שדהו, וזה ייטע את כרמו, זה יחטוב עצים, וזה יפסול רהיטים. ותורה מה תהא עליה?! היתכן שכניסתם לארץ תבטל אותם מלימוד התורה?!"

וזה מה שאמר הקב"ה לאברהם אבינו: "אם בניך מקבלים את השבת, כלומר שביום השבת לא יעסקו במלאכה אלא ישבו ויעסקו בתורה, אתן להם רשות להיכנס לארץ, ואם חלילה לא יקבלו את השבת אלא יתעסקו במלאכתם ויתבטלו מהתורה, אין להם רשות להיכנס לארץ, כי לימוד התורה ביום השבת הוא כרטיס הכניסה לארץ, ובלעדיה אין רשות להיכנס!"

אם ביום השבת אנו מתענגים בסעודות מלאות בשר, עופות, ודגים, ואף מחזקים את הקשר שבין בני המשפחה, יותר מזה עלינו ליהנות משיעור תורה, הלכה, פרשה, מוסר, והשקפה, יום השבת הוא היום הנבחר למלאות את מצבר הנשמה באמונה ויראת שמים לשאר ימות השבוע, מי שמנצל את השבת כראוי, הקב"ה מחשיב לו כאילו למד תורה בכל שבעת ימות השבוע! ורבינו ה"חפץ חיים" ממתיק את העניין באמצעות הלכה ידועה בהלכות שכיר: שכיר העובד במלאכתו של בעל הבית, בוצר ואוסף את הענבים לתוך כליו של בעל הבית על מנת למכרם בשוק, כל זמן שהשכיר מתעסק במלאכתו של בעל הבית, מותר לו לאכול מהענבים בלי לשלם אגורה שחוקה אחת "כי תבוא בכרם רעך ואכלת ענבים כנפשך שבעך", כל זמן שהשכיר בא בכרמו של בעל הבית, מותר לו לאכול ענבים כשביעות נפשו. ואמרו חז"ל שגם כאשר השכיר אינו עושה עכשיו את פעולתו, רק שהולך מתלם לתלם להשלים את עבודת בעל הבית, עדיין יש עליו שם שכיר, ומותר לו לאכול מפירותיו.

ומכאן יש ללמוד מוסר השכל, מי שביום השבת מחשיב את עצמו כשכיר של הקב"ה ועוסק בתורה, גם אם בשאר ימות השבוע הוא לא מוצא פנאי לשבת וללמוד תורה, הקב"ה מחשיב לו כאילו למד בפועל, לא כן מי שמעביר את השבת בשטויות והבלים, ממילא ניכר למפרע שגם עסק הפרנסה שבימות השבוע לא היו לכבוד השם יתברך כלל, ולשווא היה כל עמלו עד עתה.

הבה ננצל את השבת בשיעורי תורה, כמה כבר אפשר לנו?! כמה אפשר לאכול ולדבר?! נמלא את הנשמה ב'דלק' התורה, נתאר לעצמנו שמציעים לנו עסקה של ריווח בטוח להשקיע 1,000 ש"ח ולהרוויח 7,000 ש"ח, הלא וודאי

לרפואת יוסף בן זולכיה הי"ו, אמיר בן דורית הי"ו, מרדכי בן שרה הי"ו, דניאל בן רותם הי"ו, מיכל אפרת בת דיאנה הי"ו, נדב חיים בן אירית הי"ו.

שנשקיע, אז כאן שהקב"ה אומר לנו להשקיע יום אחד בלימוד תורה ונרוויח כאילו למדנו בכל שבעת ימות השבוע על אחת כמה וכמה שכדאי להשקיע, וזו השקעה עם עירבון בנקאי, עירבון של הקב"ה עם ריווח בטוח (דבש וחלב). "ויבאו כל איש איש נשאו ליבו" [לה, כא].

כאשר ציווה הקב"ה לתרום להקמת המשכן, הוא לא ציווה לתרום סכום מוגדר "תנו כך וכך", אלא שכל אחד יביא מעצמו כפי נדבת ליבו "וייקחו לי תרומה מאת כל איש אשר ידבנו ליבו תיקחו את תרומתי", ויש להבין מדוע? הלא בין כך ובין כך הוא מביא תרומה למשכן, ומה זה משנה אם יביא מתוך ציווי או מטוב ליבו? האמת היא שהפער בין מי שנותן מתוך ציווי למי שנותן מטוב ליבו הוא עצום כרחוק מזרח ממערב, שאמרו בגמרא בזמן שישראל עושים רצונו של מקום נקראים "בנים", ובזמן שאין עושים רצונו של מקום נקראים "עבדים". ושואל גאון המוסר – רבי אליהו לופיאן זצ"ל, איך יתכן שבזמן שאינם עושים רצונו של מקום נקראים "עבדים", היעלה על הדעת שיאמר העבד לאדונו "אני מוכן לשמוע למה שאתה מבקש אבל למעשה אעשה ככל העולה על רוחי", איזה מין עבד הוא זה שמסרב לעשות את רצון אדונו?!

כשנצייר למה הדבר דומה, הדבר דומה לאיש שיש לו עבד ובן, פונה האיש לעבדו ולבנו מבקש מהם כוס קפה, הולך העבד למטבח, הכין כוס קפה והגישו על השולחן לפני אדונו, וגם הבן הכין כוס קפה, אבל הוא לא הגיש לאביו רק את הקפה, אלא הגיש לפניו גם עוגיות פריכות וטעימות.

למעשה גם העבד וגם הבן עשו את מה שנתבקשו, שניהם הגישו לפניו כוס קפה, אלא שהבן החכים להוסיף עוגיות טעימות לרצות את אביו, וזה נקרא עושה את רצונו.

וזה כוונת חז"ל הנ"ל, בזמן שישראל עושים רצונו של מקום, היינו שלא רק מה שכתוב מפורש בתורה ובש"ס ובפוסקים הם מקיימים, אלא אפילו בדבר שלפי הדין אין מחויבים לעשות, אבל יודעים הם שזה רצונו של מקום, הרי הם עושים כן כדי לעשות נחת רוח ליוצרים, וזו בחינת בנים! אבל בזמן שאין עושים רצונו של מקום, כלומר: שהם עושים רק מה שנצטוו ולא חותרים למצוא מהו רצונו של מקום, במקרה כזה הם נקראים "עבדים".

וזו בעצם הסיבה שבתרומת המשכן לא נצטוו לתרום, אלא כל אחד ואחד ייתן מנדבת ליבו "מאת כל איש אשר ידבנו לבו תקחו את תרומתי", שלא יביאו את התרומה רק כדי לצאת ידי חובת המצווה, אלא שיביאו את התרומה בחפץ לב, להרגיש שאנו בנים למקום ולא עבדים. חייב אדם לומר מתי יגיעו מעשי למעשי אבותיי אברהם יצחק ויעקב, ולכאורה העניין תמוה, איך יכול כל אדם להגיע למדרגות האבות הקדושים? אך התשובה היא שאנו צריכים לעשות את המצוות כאילו אנו עושים את רצונו האיש ממש, ומשנה מפורשת אומרת "עשה רצונו כרצונך" כשאתה כבר עושה מצווה, תעשה אותה עם חיות ושימחה ופסוק מפורש אומר "ושמרתם את חוקותיי ואת משפטי אשר יעשה אותם האדם וחי בהם", גם כשצריך לפזר ממון על חפצי שמים, כגון תפילין, מזוזה, ארבעת המינים, וכדומה, לא להתפשר על הזול ביותר, אלא כל אחד כפי יכולתו, ומי שעושה כן הרי הוא מוכיח שהוא מעריך את מה שהוא עושה כחלק בלתי נפרד מחיי היומיום שלו.

ואמרו משל על זה, אדם שלא הייתה לו פרנסה במקומו, ונסע לארצות הברית למצוא פרנסה לו ולבני ביתו, חלפה שנה והוא הצליח לחסוך 10,000 דולר, וחשב לשלוח אותם על ידי שליח נאמן לבני ביתו בירושלים.

אמנם מה השתומם לשמוע מהשליח שהוא מבקש שכר טירחא בסך 9,000 דולר... ובליט ברירה הסכים המשלח לכתוב לו בכתב ידו ובחתימתו בזה הלשון: "תן לאשתי כמה שאתה רוצה".

הגיע השליח לירושלים, בא ליתן לה רק 1,000 דולר, והודה שלקח לעצמו 9,000 דולר. היא תבעה אותו לבית הדין, ובית הדין פסק שעליו לתת לאישה סך 9,000 דולר... ולעצמו שייקח רק 1,000 דולר!

תמה השליח על הדיינים: "היתכן?! כך פוסקים את הדין! בעוד שבעלה כתב במפורש שאתן לה כמה שאני רוצה?" אמרו לו הדיינים: "אולי לקרוא למדת, אבל הבנת-הנקרא לא הבנת, המשלח אמר לך לתת לאשתו כמה שאתה רוצה, ובכן כעת אנו פונים אליך בשאלה: כמה אתה רוצה לעצמך? 9,000 דולר, נכון, אז את הסכום הזה של 9,000 דולר שאתה רוצה לעצמך, עליך לתת לאשתך..."

וזה מה שאמרו חז"ל "עשה רצונו כרצונך", עלינו לעשות את רצונו של הקב"ה כאילו זה היה רצוננו, כשאנו הולכים לקנות תפילין חדשות, וטלית חדשה, ארבעת המינים, וכל כיוצא בזה, עלינו לשמוח לפתוח את הארנק ולשלם על המצוות טבין ותקלין ובשמחה, וכך מספרים על רבינו האר"י ז"ל, שכשהיה קונה איזה מצווה כמו תפילין או אתרוג, הוא לא היה מתווכח עם המוכר על המחיר, אלא המחיר הראשון שהיה המוכר נוקב, היה האר"י ז"ל פותח את הארנק והיה אומר למוכר: "הרי המעות לפניך, קח כל מה שתרצה" (אך כמובן שכל זה הוא במוכר שהוא אדם ישר ונאמן). והטעם לזה כתב בספר עמודי הוראה כדי להרחיק אחיזת היצר הרע מעל המצווה על ידי הממון שמוציא עליה בשמחה ובטוב לבב.

הגמרא (סנהדרין קו:): מספרת כי בימי רב יהודה לא היו מרבים לדרוש בתורה כל כך, וכאשר היה מגיע בסדר לימודו להלכות טומאה וטהרה, הוא לא היה יודע לפרש טעמו של דבר, ואילו בימי רבא היו בקיאים בהלכות אלו ויודעים טעם כל הלכה והלכה על בוריה, ומה גם שלגודל מעלתו של רבא בכל ערב יום כיפור היתה יוצאת בת קול מן השמים שאומרת לו: "שלום עליך", ועל פי רוב הלכה כרבא בכל התלמוד, ובכל זאת, בתקופה של עצירת גשמים, כאשר רב יהודה היה חולץ נעלו אחת להראות שהוא מתחיל תענית, הוא לא היה מספיק להוריד את נעלו השניה עד שהתקדרו השמים בעבים וירדו גשמי ברכה... ואילו בימי רבא היו צועקים ומתפללים ואין מי שישגיח עליהם, ומדוע? מה בין תקופתו של רב יהודה לתקופתו של רבא? על שאלה זו השיב רבא בעצמו ואמר כי עבודתו של רב יהודה היתה בלב שלם, ורחמנא ליבא בעי, הקב"ה חפץ בטהרת הלב... ופסוק מפורש אומר "וה' יראה ללבב", הקב"ה רואה טהרת ליבנו, לכן דוקא בתקופתו של רב יהודה שרוב ככל העם עבדו את ה' בטהרת הלב, מיד נענו בתפילתם על כל צרה שלא תבוא (דבש וחלב).

זכות הלימוד בעלון זה תהיה לעילוי נשמות: ר' נוראל חזני בן מרים ויעקב ז"ל, לע"נ מרת מונירה חזני בת כורשיד ז"ל, לע"נ מרת פארי בת מונירה ז"ל, לע"נ ר' עזריאל בן שרה ז"ל, לע"נ מרת מנסורה בת כשור ז"ל, לע"נ יוסף בן הלה ז"ל, לע"נ אליהו בן אסתר ז"ל, לע"נ יצחק בן ליבה ז"ל, לע"נ ברוך בן כאדה ז"ל, לע"נ סוסן בת ויקטוריה ז"ל, לע"נ טובה בת כורשיד ז"ל, לע"נ מסעוד בן פרהנג ז"ל, לע"נ אלהם בת שהנן ז"ל, לע"נ דוד בן רבקה ז"ל, לע"נ ענת בת אסתר ז"ל, לע"נ יצחק בן מרים ז"ל, לע"נ מרים בת שמה ז"ל, לע"נ אברהם בן סולטנה ז"ל, לע"נ יונה בן אסתר ז"ל, לע"נ לי כהן בת מולין ז"ל, לע"נ משה בן דינה תחיה ז"ל, לע"נ שמואל בן קדינה ז"ל, ולע"נ כל נפטרי עם ישראל.

למעוניינים בהפצת העלון: 03-5592523. לקבלת העלון בדוא"ל, שלחו בקשה ל: otzarot.hparasha@gmail.com